

לא ניסו להתפנפן

ליד סככת הספרים בפנינת רחוב מסריק, קרוב לחצות, בחור עם כיפה שחורה שולף ספרי הישרדות ורומאנים רומנטיים. "בשביל הכיף", הוא אומר, "וגם בשביל להרחיב את הידע"

ש עה לפני חצות, זמן אידיאלי לטייל בפארק המסילה, המקבילה הירושלמית של טיילת שפת ים או נהר. האוויר, האוויר אני שוחה בו והוא מלטף את הפנים ואת כל הגוף בעדינות ובענווה, יסודות נכחרים שאני מסניפה כמו חמצן.

אטייל רק בקטע קטן מתוך חמשת הקילומטרים של הטיילת, מסככת הסיפרייה הפתוחה שבפנינת רחוב מסריק (יש עוד שתיים בהמשך רדומה, אחת מהן בבית צפאפה) עד "התחנה הראשונה", שנחנכה ב-1892 ועד לפני כעשרים שנה היתה תחנת רכבת ירושלים תל אביב.

צמוד לסככה, גבו אלי, בחור חובש כיפה מלקט ספרים, אשתו על הס"פסל עם התינוק. אני מציצה: הוא לקח את "קטרינה" של אפלפלד, "סוני" טת קרייצר" של טולסטוי וספר של סטפן צווייג, והוא ממשיך לחפש. אשתו קוראת את "מלכת היופי של ירושלים" ומיניקה בחסות חולצה רחבה. אני מתחילה לצעוד לכיוון "התחנה הראשונה".

בחשכה נשמעות כאן עברית, אנגלית, ערבית (הרבה), צרפתית, גרמנית, ספרדית, טגאלוג, וגם נביחות כלבים, ציוצי ציפורים שמצאו שמורת טבע בחצר רחבת הידיים של המגור הנרמני מעבר לחומה משמאל, קרקור קרפורות (לפי הקול הן ענקיות) מאחורי החומה מימין, שם נמצאת משתלת "תמר". ריחות עזים של שיחי רוזמרין (בימי הקיץ פרפרים לבנים, זוגות ובודדים, מתפרפרים על פרחיהם התכולים), לבנדר, עצי פלפלון, מדוזה אדומת פרחים, צר אציל (רפנה). ביום אפשר לראות משני צדי הדרך לכל אורכה שדרת עצי דולב וג'קרנדה, שיחי מורן, עצי הטרומלס קטלכי, פריחה כתומה של עצי ריי מון רקי גזע, פריחה לבנה שופעת של היביסקוס וצמחי דייאטס דמויי עשבים, קשוחים, מתרבים בקלות. "שתלו כאן בלי להתפנפן", אומר בהערכה ירידי המשורר רידו. "זאת צמחייה מקומית לא מפותקת, ורוב העצים כאן נשירים. הביאו בחשבון את השלג". בתמורה שורדים כאן בסתיו צבעי שלכת אירופית. אני פוגשת פתאום מסר, מדען ישראלי צעיר גבה קומה שמנהל פרויקטים באמריקה צועד מולי. הוא הבטיח לחבר שלו לשים פתק בכתל, לפחות שעה הליכה מכאן, ועכשיו הוא חוזר הביתה. החיזוק שלו שובב, כאילו ביצע עבירה. הבהוב של אור אדום מתחלף לכחול במרחק מה מלפני. משטרה? אני מת קרבת. בחור כבן עשרים כטרנינג, גופייה ותספורת קוצים מחזיק אופניים חשמליים עם פנס מהבהב. – סליחה, אתה שוטר? – לא, סתם שמת צבעים בשביל היופי, שיהיה יותר מעניין, הוא עונה לי ברצון, במבטא ערבי.

שתי נשים חבוקות, רעולות בחיג'אב, במכנס ג'ינס וסניקרים צועדות במרץ לעומתי, מפטפטות וצוחקות. שני גברים חובשי כיפה סרוגה צועדים לפני, חבוקים, אחד כבן חמישים השני, עם תסמונת דאון, כבן שלושים. השני מספר משהו ושניהם מתגלגלים מצחוק. אני מדביקה אותם. – אתה אבא שלך? – כן. – אתה נהנה מהטיול? – מאוד!

עכשיו חצינו את כביש דרך בית לחם. איזו תנועה מכוננית כמעט רוסה אותי. ואנחנו בפארק הציורי של מיצי הפירות והירקות, עם המורעה מלפני קום המדינה הממליצה על שתיית מיץ פירות. יש כאן דפי תפריט בערבית, אנגלית וערבית. בימי הקיץ יש להם ממטרה המפיצה מעין ערפל מרסיסי מים. יש כאן שולחן עץ שעליו גוחנים כעת כחצי תריסר נערים ונערות, שניים משחקים דמקה והשאר מייצעים ושותים מיצי פירות בכוסות קרטון של חצי ליטר. הם עולים לי"ב, כאים הנה פעמיים-שלוש בשבוע, לומדים בתיכון למדעים ואמנויות.

פתאום קול של גיטרה. אני עולה במדרגות אבן חבויות ותלולות ימינה. ליד מדוזה יושבים כתריסר בני אדם בגילים, לבושים ולאומים שונים סביב מדוזה, חלקם שרים, חלקם מקשיבים. כל יום רביעי, המשיש שעות מי שבא ברוך הבא. מרחוק נשמעת מוסיקה אחרת – שוב רמה מדי לטעמי, כרגיל – הגעתי למתחם בתי הקפה, המסעדות והחנויות של "התחנה הראשונה", עם משטח המופעים שעליו תזמורת ג'אז קטנה מנגנת ועשרות אנשים צועדים ורקרים ברחבת העץ המקורה. בבקרים עושים כאן התעמלות. מימין יש מתקן של wetball, משטח פלסטיק מקורה, רטוב וחלקלק (המים מעורבבים עם מרכז שיער) שעליו אפשר לשחק כדורגל תוך גלישה ונפילה. שמונה נערים משחקים בהתלהבות, לבושים רק במכנסי התעמלות. גם בנות מגיעות לפע-

לא ניסו להתפנפן

שעה לפני חצות – זמן אידיאלי לטייל בפארק המסילה, המקבילה הירושלמית של טיילת שפת ים או נהר. האוויר, האוויר! אני שוחה בו והוא מלטף את הפנים ואת כל הגוף בעדינות ובענווה, יסודות נכחדים שאני מסניפה כמו חמצן.

אטייל רק בקטע קטן מתוך חמשת הקילומטרים של הטיילת - מסככת הספרייה הפתוחה שבפינת רחוב מסריק (יש עוד שתיים בהמשך דרומה, אחת מהן בבית צפאפה) עד ה"תחנה הראשונה", שנחנכה בשנת 1892, ועד לפני כעשרים שנה הייתה תחנת רכבת ירושלים תל-אביב.

צמוד לסככה, גבו אליו, בחור חובש כיפה מלקט ספרים, אשתו על הספסל עם התינוק. אני מציצה: הוא לקח את "קטרינה" של אפלפלד, "סונטת קרויצר" של טולסטוי, ספר של סטפן צווייג, והוא ממשיך לחפש. אשתו קוראת את "מלכת היופי של ירושלים" ומיניקה בחסות חולצה רחבה. אני מתחילה לצעוד לכיוון "התחנה הראשונה".

בחשכה נשמעות כאן עברית, אנגלית, ערבית (הרבה), צרפתית, גרמנית, ספרדית, פיליפינית, וגם נביחות כלבים, ציצי ציפורים שמצאו שמורת טבע בחצר רחבת הידיים של המנזר הגרמני מעבר לחומה משמאל, קרקור קרפדות (לפי הקול הן ענקיות) מאחורי החומה מימין, מאחוריה נמצאת משתלת "תמר". ריחות עזים של שיחי רוזמרין (בימי הקיץ פרפרים לבנים, זוגות ובודדים, מתפרפרים על פרחיהם התכולים), לבנדר, עצי פלפלון, מרווה אדומת פרחים, ער אציל (דפנה). ביום אפשר לראות משני צדי הדרך לכל אורכה שדרת עצי דולב וג'קרנדה, שיחי מורן, עצי הטרומלס קטלבי, פריחה כתומה של עצי רימון דקי גזע, פריחה לבנה שופעת של היביסקוס ושל צמחי דיאטס דמויי עשבים, קשוחים, מתרבים בקלות. "שתלו כאן בלי להתפנפן", אומר בהערכה ידידי המשורר דידו, "זאת צמחייה מקומית לא מפונקת, ורוב העצים כאן נשירים. הביאו בחשבון את השלג". בתמורה שוררים כאן בסתיו צבעי שלכת אירופית.

אני פוגשת פתאום מֶכָר, מדען ישראלי צעיר גבה קומה שמנהל פרויקטים באמריקה, צועד מולי. הוא הבטיח לחבר שלו לשים פתק בכותל – לפחות שעה הליכה מכאן - ועכשיו הוא חוזר הבייתה. החיוך שלו שובב, כאילו ביצע עבירה.

הבהוב של אור אדום מתחלף לכחול במרחק מה מלפניי. משטרה? אני מתקרבת. בחור כבן עשרים בטרנינג, גופיה ותספורת קוצים, מחזיק אופניים חשמליים עם פנס מהבהב. – סליחה, אתה שוטר? - לא, סתם שמתי צבעים בשביל היופי. שיהיה יותר מעניין, הוא עונה לי ברצון, במבטא ערבי.

שתי נשים חבוקות, רעולות בחיג'אב, במכנסי ג'ינס וסניקס, צועדות במרץ לעומתי, מפטטות וצוחקות. שני גברים חובשי כיפה סרוגה צועדים לפניי, חבוקים, אחד כבן חמישים, השני עם תסמונת דאון, כבן שלושים. השני מספר משהו, ושניהם מתגלגלים מצחוק. אני מדביקה אותם. – אתה אבא שלו? – כן. - אתה נהנה מהטיול? – מאוד!

עכשיו חצינו את כביש דרך בית לחם – איזו תנועה! מכונית כמעט דרסה אותי - ואנחנו בבודקה הציורי של מיצי הפירות והירקות, עם המודעה מלפני קום המדינה הממליצה על שתיית מיץ פירות. יש כאן דפי תפריט בעברית, אנגלית ובערבית. בימי הקיץ יש להם ממטרה המפיצה מעין ערפל מרסיסי מים. יש כאן שולחן עץ שעליו גוחנים כעת כחצי תריסר נערים ונערות, שניים מהם משחקים דמקה, והשאר מייעצים ושותים מיצי פירות בכוסות קרטון של חצי ליטר. הם עולים ל"ב, באים הנה פעמיים- שלוש בשבוע. לומדים בתיכון למדעים ואמנויות.

פתאום קול של גיטרה. אני עולה במדרגות אבן חבויות ותלולות ימינה. ליד מדורה יושבים כתריסר בני אדם בגילים, לבושים ולאומים שונים סביב מדורה, חלק מהם שרים. חלק מקשיבים. כל יום רביעי, חמש-שש שעות. מי שבא ברוך הבא.

מרחוק נשמעת מוסיקה אחרת – שוב רמה מדי לטעמי, כרגיל – הגעתי למתחם בתי הקפה, המסעדות והחנויות של "התחנה הראשונה",

עם משטח המופעים, שעליו תזמורת ג'אז קטנה מנגנת, ועשרות אנשים צעירים רוקדים ברחבת העץ המקורה. בבקרים עושים כאן התעמלות. מימין יש כאן מתקן של wetball – משטח פלסטיק מקורה, רטוב וחלקלק (המים מעורבבים עם מרכך שיער), שעליו אפשר לשחק כדורגל תוך גלישה ונפילה. שמונה נערים משחקים בהתלהבות, לבושים רק במכנסי התעמלות. גם בנות מגיעות לפעמים. גם נערים ערבים. לא, לא ביחד.

בדרך בחזרה אני שוב עוברת ליד סככת הספרים. קרוב לחצות. בחור עם כיפה שחורה שולף ספרי הישרדות ורומנים רומנטיים. אני שואלת אותו בשביל מה. "בשביל הכיף", הוא אומר, "וגם בשביל להרחיב את הידע". בשבוע הספר שהתקיים לא מזמן בתחנה הראשונה רוב המבקרים והקונים היו דתיים. אבל בירושלים? בחצות הלילה?